

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Z okna jsem se díval na **sousedovi** koně.
- B) Martinovi rodiče byli velmi příjemní lidé.
- C) Manželé Hložkovi ještě nikdy nebyli u moře.
- D) Celý svůj plat věnoval nadějnému hokejistovi.

Zdůvodnění

Přídavné jméno přivlastňovací *sousedův* je v posuzované větě rodu mužského životného (rozvíjí podstatné jméno *kůň*) a je užito ve 4. pádě čísla množného (*na susedovy koně*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Korea, -ey, -eje ž (3., 6. -eji, 4. -eu, 7. -eou, -eji)

(Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost)

2 Která z následujících vět je napsána v souladu s pravidly uvedenými ve výchozím textu?

- A) Navštívit **Koreji** jsem toužil už několik let.
- B) Revoluce v **Korey** zasáhla také sousední zemi.
- C) Dnešní noviny zveřejnily ostrou kritiku Koreje.
- D) V obtížné situaci vypomohli **Koreou** velkorysou půjčkou.

Zdůvodnění

- V možnosti A) by podstatné jméno *Korea* mělo být užito ve 4. pádě čísla jednotného (*navštívit koho, co?*), správný je tedy tvar *Koreu*.
- V možnosti B) by podstatné jméno *Korea* mělo být užito v 6. pádě čísla jednotného (*revoluce v kom, čem?*), správný je tedy tvar *Koreji*.
- V možnosti C) je podstatné jméno *Korea* užito v 2. pádě čísla jednotného, správný je tedy tvar *Koreje*, případně *Korey* (*kritiku Koreje/Korey*). Tvary 2. pádu jsou u slovníkového hesla v rámci TEXTU 2 uvedeny před závorkou.
- V možnosti D) by podstatné jméno *Korea* mělo být užito ve 3. pádě čísla jednotného (*vypomohli komu, čemu?*), správný je tedy tvar *Koreji*.

3 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Pustila se do zvelebování zpustlé zahrady.
- B) Svářeč zkoumal zkroucené železné nosníky.
- C) Soud zprostil viny sourozence stíhané za loupež.
- D) Malé dítě není schopno **ztrávit** celozrnné potraviny.

Zdůvodnění

Sloveso *strávit* je odvozené od slovesa *trávit* předponou *s-*, jde o ustálený případ.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4

Jestliže je věta tvořena minimálně jednou skladební dvojicí, totiž podmětem a přísudkem, je to **věta dvojčlenná** (např. *Pospíchal domů. Dítě spí.*).

Jestliže je věta tvořena pouze přísudkem a nemá podmětovou část, pak ji nazýváme **věta jednočlenná** (např. *Mrzne. Začalo se pomalu stmívat.*).

(V. Styblík a kol., Český jazyk pro 9. ročník základní školy, upraveno)

max. 2 body

4 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je dvojčlenná (A), či nikoli (N):

	A	N
4.1 Mám kašel.	☒	☐
4.2 Bolí mě v krku.	☐	☒
4.3 Třeští mi hlava.	☒	☐
4.4 Necítím se dobře.	☒	☐

Zdůvodnění

4.1 – věta dvojčlenná → podmět nevyjádřený = (já); přísudek = mám

4.2 – věta jednočlenná → věta nemá podmětovou část; přísudek = bolí

4.3 – věta dvojčlenná → podmět = hlava; přísudek = třeští

4.4 – věta dvojčlenná → podmět nevyjádřený = (já); přísudek = necítím se

max. 3 body

5 Přiřadte k jednotlivým charakteristikám lidí (5.1–5.3) slovní spojení (A–E), které tyto osoby vystihuje, a patří tedy na vynechané místo (*****) v textu:

(Každé slovní spojení z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě slovní spojení zbudou a nebudou použita.)

- 5.1 Zuzana reaguje na běžné události dost přehnaně, i bezvýznamné maličkosti neskutečně zveličuje, zkratka *****. Například když si zlomí nehet, dostane hysterický záchvat. _____
- 5.2 Karolína nikdy za nic nebojuje, zkratka *****. Například když se v pololetí uzavíraly známky, nabídla jí učitelka, že ji ještě jednou vyzkouší, aby měla vyznamenání. Jenže Karolína to předem vzdala. _____
- 5.3 Petr je přesvědčen, že vše, co ho čeká, dopadne špatně, zkratka *****. Svými průpovídkami zbytečně straší ostatní. Například když jede s rodinou na dovolenou, prorokuje, že bude celý týden pršet, ačkoli hlásí slunečné počasí. _____

(CZV)

- A) hází flintu do žita
- B) maluje čerta na zeď
- C) dělá kozla zahradníkem
- D) chodí kolem horké kaše
- E) dělá z komára velblouda

Zdůvodnění

5.1 – E)

Ustálené slovní spojení *dělat z komára velblouda* má význam *něco velmi zveličovat*.

5.2 – A)

Ustálené slovní spojení *házet flintu do žita* má význam *vzdávat něco, ztrácet odvahu v něčem pokračovat*.

5.3 – B)

Ustálené slovní spojení *malovat čerta na zeď* má význam *přivolávat neštěstí, strašit*.

Žádná z uvedených charakteristik neodpovídá ani možnosti C), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Noční bouře **zmetla** z paluby vše, co jí stálo v cestě. Posádka zmizela v **hlouby** nelítostného oceánu. Osamělý kapitán začal vzlykat.

Po několika hodinách se mořská hladina konečně zklidnila. Ranní úsvit dal kapitánovi novou naději. V dále uviděl pevninu. Stačil **jediný** pohled na trosky záchranného člunu se zlomenými pádly a kapitán skočil do vln. **Zamýřil** ke břehu, který lemovaly ztepilé stromy se silnými větvemi. Na první pohled vypadal ostrov opuštěně, kapitán však **ztrnul** hrůzou, protože uviděl lidské lebky napíchnuté na kůlech. Začal mít podezření, že ostrov je obydlený lidojedy.

(CZVV)

max. 4 body

6 Napište pravopisně správně všechna slova, která jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou:

Zdůvodnění

- Sloveso *smést* je odvozeno od slovesa *mést* pomocí předpony *s-* (směřování z povrchu pryč).
- Podstatné jméno *hloub* je rodu ženského a skloňuje se podle vzoru *kost*, v 6. pádě čísla jednotného má tedy koncovku *-i* (*v kosti – v hloubi*).
- Přídavné jméno *jediný* je odvozeno od číslovky *jeden* příponou *-ý*.
- Sloveso *zamířit* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Sloveso *strnout* je odvozené od slovesa *trnout* předponou *s-*, jde o ustálený případ.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 7–12

TEXT 1

(1) S pocitem, že dělá něco výsostně užitečného, oznámil profesor Parkhill: „**Dnes vám zadám domácí úkol, který bude nesmírně zajímavý! Je to praktické cvičení,**“ pokračoval s úsměvem přitaveným ke rtům, „**pro které můžete všichni najít – ehm – praktické uplatnění.**“

(2) Když zaznělo slovo „praktické“ poprvé, celá třída zvedla hlavy; když zaznělo podruhé, naklonili se všichni dopředu. Jestliže po něčem prahli, tak po tom, aby z bezcitného jazyka vyždímali něco užitečného.

(3) „**Vyberte si v novinách nějaký ***** – lhostejno jaký, třeba nabídku zaměstnání nebo prodej automobilu, vysavače, prostě jakýkoli – a napište na něj odpověď!**“ Úsměv mu pohasl. K jeho překvapení se obličej v lavicích nerozzářily, ale vylekaly.

„**Nebojte se,**“ uklidňoval je pedagog, „**není to vůbec těžký úkol.**“

(4) Nastal pondělní večer. Mírumilovně – a pracovitě – popsali žáci tabule svými domácími úkoly. Ukázalo se, že výsledky jsou zdařilejší, než se profesor Parkhill odvažoval doufat. Slečna Kipnisová zahájila večerní vyučování věcnou, i když poněkud jednotvárnou odpovědí na nabídku práce v Bellově telefonní společnosti:

Milá společnosti!

Píšete, že potřebujete mladé ženy. Já jsem mladá žena.

Píšete „platíme dobře“. Dobře.

Zvete slečny do kanceláře ve středu 9–13. Budu v kanceláři ve středu 9–13.

Vaše šťastná

Klára (Zajda) Kipnisová, „slečna“.

(5) Analýza tohoto příspěvku byla velmi živá. Pan Milas Wodjik poukázal na nevhodnost oslovení a pan Tomas Wodjik pohotově dodal, že „Vážená společnosti“ by bylo lepší. Slečna Mitnicková se zmínila, že „Vaše šťastná“ se do obchodního dopisu nehodí. Paní Pilpulová nahlas zauvažovala, není-li přesnější napsat „Pudu do kanceláře mezi 9 a 13“ místo „Budu v kanceláři ve středu 9–13“. „**Tak, jak to napsala,**“ pravila srdnatá vdova, „**bude stát na nohách čtyři hodiny!**“

(L. Rosten, Pan Kaplan má stále třídu rád, upraveno)

TEXT 2

Gradace (stupňování) je jeden ze základních kompozičních principů, podle něž se slova, slovní spojení nebo situace řadí tak, aby se jejich význam postupně zesiloval.

(L. Lederbuchová, Průvodce literárním dílem, upraveno)

1 bod

7 Napište slovo označující slohový útvar, které patří na vynechané místo (***)
v TEXTU 1:**

Řešení

inzerát

1 bod

8 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejmóvrazněji uplatňuje gradace?

- A) „Nebojte se,“ uklidňoval je pedagog, „není to vůbec těžký úkol.“
- B) Ukázalo se, že výsledky jsou zdařilejší, než se profesor Parkhill odvažoval doufat.
- C) Když zaznělo slovo „praktické“ poprvé, celá třída zvedla hlavy; když zaznělo podruhé, naklonili se všichni dopředu.
- D) Slečna Kipnisová zahájila večerní vyučování věcnou, i když poněkud jednotvárnou odpovědí na nabídku práce v Bellově telefonní společnosti.

Zdůvodnění

Gradace se nejmóvrazněji uplatňuje v úseku uvedeném v možnosti C). Při prvním zaznění slova „praktické“ třída zvedla hlavy, při druhém zaznění tohoto slova se dokonce všichni naklonili dopředu: zájem žáků se tedy stupňuje, význam sdělení je postupně zesilován. V ostatních posuzovaných úsecích se gradace neuplatňuje.

1 bod

9 Která z následujících možností neodpovídá úsekům zvýrazněným v TEXTU 1?

- A) Vyskytuje se zde alespoň jedno citoslovce.
- B) Vyskytuje se zde alespoň jedno slovo zdobné.
- C) Vyskytuje se zde alespoň jedno nespisovné slovo.
- D) Vyskytuje se zde alespoň jedno slovo cizího původu.

Zdůvodnění

V úsecích zvýrazněných v TEXTU 1 se žádné zdobné slovo nevyskytuje. Ostatní možnosti odpovídají úsekům zvýrazněným v TEXTU 1:

- slovo *ehm* je citoslovce;
- slovo *štyry* je slovo nespisovné;
- slova *praktické* a *automobil* jsou cizího původu.

1 bod

10 V textu slečny Kipnisové je mnoho nedostatků, například nevhodný závěr (*Vaše šťastná*). Která z následujících možností nejlépe odstraňuje tento nedostatek?

- A) S pozdravem
- B) Mějte překrásný den
- C) S přáním zdravého úsudku
- D) Přeji šťastnou ruku při výběru

Zdůvodnění

Komunikace mezi jedincem a firmou by měla být stručná a slušná, pro administrativní styl, do něhož odpověď na inzerát spadá, je charakteristický spisovný a neutrální jazyk. Závěrečný pozdrav by proto neměl obsahovat ani kreativní slovní spojení typu *S přáním zdravého úsudku*, ani citově zbarvená vyjádření, jako jsou *Mějte překrásný den* (v tomto případě je nevhodné i užití slovesa *mít*) nebo *Přeji šťastnou ruku při výběru*. Takové závěry jsou považovány za nevhodné. Neutrální pozdrav, který je v dané situaci nevhodnější, je *S pozdravem*, tedy možnost A).

max. 2 body

11 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými v TEXTU 1 (A), či nikoli (N):

	A	N
11.1 Profesor Parkhill doufal, že zadaný domácí úkol žáky patřičně vyděsí.	☐	☒
11.2 Profesor Parkhill dal žákům na výběr pouze tři možnosti, jak zpracovat domácí úkol.	☐	☒
11.3 Všichni žáci, kteří upozorňovali na nedostatky v textu slečny Kipnisové, zároveň navrhovali jeho vhodné úpravy.	☐	☒
11.4 Profesor Parkhill byl spokojen se zpracováním domácího úkolu, jako nejzdařilejší vyhodnotil text slečny Kipnisové.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

12 Vypište z TEXTU 1 tři slovesa, z nichž každé obsahuje dvě předpony:

(Hledaná slovesa se nacházejí ve třetí a páté části textu.)

Řešení a zdůvodnění

nerozzářily: sloveso obsahuje předpony *ne-* a *roz-* (ne-roz-zářily)

poukázal: sloveso obsahuje předpony *po-* a *u-* (po-u-kázal)

zauvažovala: sloveso obsahuje předpony *za-* a *u-* (za-u-važovala)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 13–15

(1) Něžná i proradná krutá i bezradná Plamen i červánek Ďábel i beránek Cukr i sůl U vůně hřebíčku u rytmu střevíčků císař dnes myslí byl Za tanec přislíbil království půl	(3) Salome sťali už Křtitele Salome usměj se vesele Točíš se ve víru Ústa jak upíru krví ti planou Salome	(5) Salome netanči nechceš-li Salome hosté už odešli Jenom roj komárů dopijí z pohárů krůpěje vína
(2) Salome noc už je na sklonku Salome podobnas úponku Podobna kytaře pro svého vladaře Salome tančíš	(4) Noci už ubývá Císař se usmívá Pokojně mohu žít Všeho lze použít pro dobrý stát Možná ho napadlo prastaré říkadlo Dějiny když tvoří se pro hlavy na míse nemá se štkát	(6) Salome trochu jsi pobledla Salome v koutku jsi usedla Víška máš šedivá Nikdo se nedívá Salome! Pláčeš...?

(K. Kryl, Salome)

1 bod

13 Která z následujících možností neodpovídá výchozímu textu?

- A) V páté sloce se vyskytuje oslovení.
- B) V první sloce se uplatňuje kontrast.
- C) Ve třetí sloce se vyskytuje přirovnání.
- D) V šesté sloce se uplatňuje personifikace.

Zdůvodnění

- V páté sloce se vyskytuje oslovení *Salome* (podstatné jméno užitě v 5. pádě).
- Prvních pět veršů první sloky je založeno na kontrastu: *Něžná i proradná / krutá i bezradná / Plamen i červánek / Ďábel i beránek / Cukr i sůl*.
- Ve třetí sloce se vyskytuje přirovnání *Ústa jak upíru / krví ti planou*.
- V žádném z veršů šesté sloky se personifikace neuplatňuje.

1 bod

14 Kterému z následujících tvrzení odpovídá výchozí text?

- A) V páté sloce je pět šestislabičných veršů.
- B) Ve třetí sloce se vyskytují pouze tři verše, v nichž chybí sloveso.
- C) Tři sloky jsou tvořeny deseti verši, ostatní sloky mají nižší počet veršů.
- D) Ve čtvrté sloce lze ke každému verši najít jiný verš, který se s ním rýmuje.

Zdůvodnění

- V páté sloce jsou čtyři šestislabičné verše: *netanči nechceš-li; hosté už odešli; Jenom roj komárů; dopijí z pohárů*.

- Ve třetí sloce se vyskytují celkem čtyři verše, v nichž chybí sloveso: *Salome* / *stali už Křtitele* / *Salome* / *usměj se vesele* / *Točíš se ve víru* / *Ústa jak upíru* / *krví ti planou* / *Salome*.
- Pouze první a čtvrtá sloka mají po deseti verších.
- Ve čtvrté sloce se rýmuje první verš s druhým (*ubývá* × *usmívá*), třetí verš se čtvrtým (*mohu žít* × *lze použít*), pátý verš s desátým (*stát* × *štkát*), šestý verš se sedmým (*napadlo* × *říkadlo*) a osmý verš s devátým (*tvoří se* × *na míse*).

1 bod

15 Která z následujících možností nejlépe vystihuje význam veršů zvýrazněných ve výchozím textu?

- A) čas je nejlepší lék
- B) účel světí prostředky
- C) podle sebe soudím tebe
- D) nevstoupíš dvakrát do stejné řeky

Zdůvodnění

Význam ustáleného slovního spojení *účel světí prostředky* lze popsat následovně: *pro splnění cíle je dovoleno použít všechny způsoby a prostředky, lze se tedy chovat jakkoliv, třeba i nemorálně, pokud to pomůže k dosažení cíle*. Tomuto popisu odpovídá i význam zvýrazněných veršů: pro dosažení vyššího cíle (tedy pro nějaký zlomový bod v dějinách) je nutné počítat s oběťmi na životech a těchto obětí nelze litovat.

16 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Představoval se jako dozorčí úředník telefonní ústředny a žádal například babičky, aby našly krejčovský metr a změřily telefonní šňůru od zdi k přístroji. Zvláště si ale zasedl ten mladík na majitele telefonního přístroje číslo to a to.

B) „Vejce nenávidím,“ pravil mladík. „Tak to bude asi omyl.“ Zavěsil a pak se celý týden těšil, až zase v pátek zavolá pana Kohoutka a bude chtít pana Slepíčku.

C) Jmenoval se Eduard Kohoutek a byl soukromník. Týden co týden se v pátek ve tři hodiny konal tento telefonní rozhovor: „Dobrý den!“ „Dobrý den!“ „Je prosím doma pan Slepíčka?“

D) Byl jeden student, jmenoval se, řekněme, Pokšťafl. Jeho záliba byla telefonovat neznámým lidem a dělat si z nich šprtouchlata.

E) „Ó nikoliv!“ odpovídal kultivovaný hlas, „u telefonu Eduard Kohoutek.“ „Tak slepička není doma?“ říkával pokaždé student. „A snesla vám včera vajíčko?“ „Nikoliv, nesnesla,“ odpovídal zdvořilý hlas. „Máte rád vajíčka?“

(L. Aškenazy, Vajíčko, upraveno)

16.1 _____

16.2 _____

16.3 _____

16.4 _____

16.5 _____

Řešení

16.1 D)

16.2 A)

16.3 C)

16.4 E)

16.5 B)

D) Byl jeden student, jmenoval se, řekněme, Pokšťafl. Jeho záliba byla telefonovat neznámým lidem a dělat si z nich šprtouchlata. **A)** Představoval se jako dozorčí úředník telefonní ústředny a žádal například babičky, aby našly krejčovský metr a změřily telefonní šňůru od zdi k přístroji. Zvláště si ale zasedl ten mladík na majitele telefonního přístroje číslo to a to. **C)** Jmenoval se Eduard Kohoutek a byl soukromník. Týden co týden se v pátek ve tři hodiny konal tento telefonní rozhovor: „Dobrý den!“ „Dobrý den!“ „Je prosím doma pan Slepíčka?“ **E)** „Ó nikoliv!“ odpovídal kultivovaný hlas, „u telefonu Eduard Kohoutek.“ „Tak slepička není doma?“ říkával pokaždé student. „A snesla vám včera vajíčko?“ „Nikoliv, nesnesla,“ odpovídal zdvořilý hlas. „Máte rád vajíčka?“ **B)** „Vejce nenávidím,“ pravil mladík. „Tak to bude asi omyl.“ Zavěsil a pak se celý týden těšil, až zase v pátek zavolá pana Kohoutka a bude chtít pana Slepíčku.

17 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), či nikoli (N):

	A	N
17.1 Říkalo se o něm, že je strašpítel , ale to byl úplný nesmysl.	☐	☒
17.2 Osiřel už v raném dětství, a možná proto byl tak nevyzpytatelný.	☒	☐
17.3 Po předchozích zkušenostech jsme si koupili bitelnější police, ale ani ty nám dlouho nevydržely.	☐	☒
17.4 Naše bytná nám sice za úplatu pečlivě vysmýčila celý pokoj, jinak ale velkou vstřícností neoplývala.	☒	☐

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *strašpytel* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *pytel*.
- Přídavné jméno *bytný* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–24

(1) Mezi **druhohorní** veleještěry patří největší tvorové, jací kdy na Zemi žili, souhrnně nazývaní sauropodi. Všichni tito obři byli býložravci. Jejich hmotnost mohla přesáhnout i 50 tun, tomu odpovídala i anatomie a stavba kostry. Mechanismus spojení a zavěšení jednotlivých částí připomínal konstrukci vysutého řetězového mostu. Určité odlehčení přinesly některým druhům duté obratle, někdy dlouhé více než metr.

(2) Sauropodi se objevili začátkem jury, tedy v druhém období druhohor. Brzy se rozšířili po celém světě a přežili až do konce křídového období, kdy spolu s ostatními dinosaury a mnoha dalšími skupinami živočichů vymřeli. Mezi opravdové giganty patří například seismosaurus, jehož neúplné kosterní pozůstatky byly objeveny v roce 1985 v Novém Mexiku. Jednotlivá žebra tohoto sauropoda měřila přes dva metry.

(3) Jedním z největších, nejdelších i nejtěžších dinosaurů byl brachiosaurus. Hmotnost jeho těla by vyvážilo asi šest slonů, i když podle některých odhadů by jich muselo být až deset. Ocas měl kratší než ostatní sauropodi, ale hlavu na dlouhém krku měl stejně malou. Jeho výška by mu dnes umožnila bez nesnáží nahlížet do oken čtyřpodlažních domů.

(4) Ještě nedávno byli tito giganti zobrazováni většinou ve vodě, neboť nikdo si neuměl představit, jak by se (vzhledem ke svému těžkému tělu) mohli pohybovat po souši, aniž by je voda nadnášela. Dlouhý krk, vysoko položené očníce i nosní otvory tuto představu podporovaly. Zuby brachiosaurů však svědčí o něčem jiném. Nebyly to totiž zuby zvyklé ukusovat měkkou a křehkou vodní vegetaci; byly uzpůsobeny ke spásání tuhých listů kapradin a jehličnatých stromů. Tím bylo jednoznačně prokázáno, že i tito velikáni žili na suché zemi.

(B. Záruba, Cesta do pravěku, upraveno)

1 bod

18 Která z následujících možností nabízí nejvhodnější náhradu za oba výrazy *i*, které jsou užitá v prvním odstavci výchozího textu?

(Význam výchozího textu musí zůstat zachován.)

- A) místo *i 50 tun* může být *až 50 tun*, místo *i anatomie* může být *také anatomie*
 B) místo *i 50 tun* může být *tak 50 tun*, místo *i anatomie* může být *však anatomie*
 C) místo *i 50 tun* může být *nejen 50 tun*, místo *i anatomie* může být *ale anatomie*
 D) místo *i 50 tun* může být *dokonce 50 tun*, místo *i anatomie* může být *naopak anatomie*

Zdůvodnění

V úseku *mohla přesáhnout i 50 tun* má slovo *i* význam zesilovací, lze ho tedy nahradit např. výrazy *až, dokonce i, ba i*. V úseku *tomu odpovídala i anatomie* slovo *i* označuje, že něco platí i pro daný příklad, lze ho nahradit např. slovy *také, rovněž*. Ostatní posuzované možnosti nenabízejí vhodnou náhradu za výrazy *i*.

1 bod

19 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje slovo vzniklé skládáním?

- A) všichni tito obři byli býložravci
- B) nahlížet do oken čtyřpodlažních domů
- C) začátkem jury, tedy v druhém období druhohor
- D) největší tvorové, jací kdy na Zemi žili, souhrnně nazývaní

Zdůvodnění

- V úseku uvedeném v možnosti A) se vyskytuje složenina *býložravci*: toto slovo obsahuje dva kořeny: *-býl-* a *-žr-*.
- V úseku uvedeném v možnosti B) se vyskytuje složenina *čtyřpodlažní*: toto slovo obsahuje dva kořeny: *-čtyř-* a *-laž-*.
- V úseku uvedeném v možnosti C) se vyskytuje složenina *druhohory*: toto slovo obsahuje dva kořeny: *-druh-* a *-hor-*.
- V úseku uvedeném v možnosti D) se nevyskytuje žádná složenina, každé slovo obsahuje pouze jeden kořen.

max. 3 body

20 Napište slovní druh slov zvýrazněných ve výchozím textu:

(Odpovězte celými slovy, nepoužívejte číslice.)

Řešení

druhohorní – přídavné jméno

většinou – příslovce

neboť – spojka

je – zájmeno

1 bod

21 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je pravopisná chyba?

- A) byly uzpůsobeny ke spásání tuhých listů kapradin
- B) připomínal konstrukci **vysutého** řetězového mostu
- C) zuby zvyklé ukusovat měkkou a křehkou vodní vegetaci
- D) určité odlehčení přinesly některým druhům duté obratle

Zdůvodnění

Přídavné jméno *visutý* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, neobsahuje předponu *vy-*.

22 Které z následujících tvrzení neodpovídá výchozímu textu?

- A) Text přináší informace týkající se sauropodů a jejich způsobu života.
- B)** Součástí textu je také příběh vypravující o archeologických nálezech souvisejících se sauropody.
- C) Na základě popisné části textu může čtenář získat určitou představu o vzhledu jednoho ze sauropodů.
- D) Autor textu se snaží čtenáři alespoň částečně zprostředkovat výsledky vědeckého bádání týkajícího se sauropodů.

Zdůvodnění

Výchozí text přináší informace o sauropodech a jejich způsobu života, např. kdo byli sauropodi, kdy žili, čím se živili, kolik zhruba vážili. Ve třetím odstavci textu je popsán vzhled brachiosaury, který patří mezi sauropody. Ve čtvrtém odstavci autor výchozího textu uvádí na pravou míru nepřesné informace, které o sauropodech kolovaly, a představuje důkaz, který svědčí o tom, že sauropodi žili na suché zemi, nikoli pouze ve vodě.

Součástí výchozího textu není žádný příběh, tedy vypravování o tom, co se přihodilo.

max. 2 body

23 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím textu (A), či nikoli (N):

	A	N
23.1 První kompletní kostra jednoho ze sauropodů byla objevena teprve v minulém století.	☐	☒
23.2 Ocas brachiosaury měřil méně než ocas ostatních sauropodů, hlavu měl však stejně velkou jako oni.	☒	☐
23.3 Na základě studia očních důlků a délky krční páteře brachiosaury bylo prokázáno, že tito živočichové žili na pevnině.	☐	☒
23.4 Ačkoli se původně vědci domnívali, že hmotnost brachiosaury je zhruba stejná jako hmotnost šesti slonů, pozdější výzkumy jednoznačně prokázaly, že jeho hmotnost byla ještě větší.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

24 Vypište z výchozího textu následující slovní tvary:

- 24.1 sloveso v 3. osobě čísla množného, způsob oznamovací, čas minulý, rod trpný, vid dokonavý (slovní tvar se nachází ve druhém odstavci)
- 24.2 podstatné jméno v 2. pádě čísla množného, rodu ženského, vzor píseň (slovní tvar se nachází ve třetím odstavci)

Řešení

24.1 – byly objeveny

24.2 – nesnáží

25 Přiřadte ke každé z následujících vět (25.1–25.4) možnost (A–F), která označuje větný člen zvýrazněný ve větě:

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

25.1 **Ze sklepa** se ozývaly tajemné zvuky. _____

25.2 Vyprávěný příběh poslouchal **se zaujetím**. _____

25.3 **Kvůli** malému **sebevědomí** soutěž nakonec nevyhrál. _____

25.4 Všechny články procházely **před zveřejněním** přísnou cenzurou. _____

- A) příslovečné určení míry
- B) příslovečné určení času
- C) příslovečné určení místa
- D) příslovečné určení účelu
- E) příslovečné určení příčiny
- F) příslovečné určení způsobu

Zdůvodnění

25.1 – C)

větný člen *ze sklepa*, který ve větě závisí na slovese *ozývaly se*, určuje místo (**odkud se ozývaly zvuky?**) → příslovečné určení místa

25.2 – F)

větný člen *se zaujetím*, který ve větě závisí na slovese *poslouchal*, upřesňuje způsob poslouchání (**jak poslouchal?**) → příslovečné určení způsobu

25.3 – E)

větný člen *kvůli sebevědomí*, který ve větě závisí na slovese *nevyhrál*, specifikuje příčinu prohry (**proč, z jaké příčiny nevyhrál?**) → příslovečné určení příčiny

25.4 – B)

větný člen *před zveřejněním*, který ve větě závisí na slovese *procházely*, vyjadřuje časovou okolnost (**kdy procházely cenzurou?**) → příslovečné určení času

Žádnému ze zvýrazněných větných členů neodpovídá ani možnost A), ani možnost D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 26

Otázka zákazníka: *****

Odpověď obchodní společnosti: Samozřejmě ano – v tomto případě nabízíme dvě varianty, jak postupovat. První variantou je online žádost, kdy při vyplňování údajů zvolí zákazník způsob platby „na splátky“ a poté je veden až k odeslání formuláře. O výsledku vyřízení žádosti je v tomto případě informován do 24 hodin po odeslání žádosti. Druhou variantou je zaslat formulář splátkové společnosti přímo prostřednictvím e-mailu. Zákazník vyplní požadované údaje, odešle formulář na naši e-mailovou adresu a obratem je informován o výsledku.

(www.nabytek-forliving.cz, upraveno)

26 Která z následujících otázek patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) Lze u vás nakoupit i na splátky?
- B) Trvá schválení koupě na splátky dlouho?
- C) Mohu zaplatit první splátku platební kartou?
- D) Nabízíte pouze jednu variantu nákupu na splátky?

Zdůvodnění

Na otázku odpovídá obchodní společnost kladně (odpověď začíná slovy *samozřejmě ano*), zároveň představuje dvě varianty, jak postupovat, pokud chce zákazník za zboží platit na splátky. Otázky uvedené v ostatních posuzovaných možnostech na vynechané místo prokazatelně nepatří:

- Odpověď obchodní společnosti se nezabývá schvalováním koupě na splátky, navíc otázka B) a odpověď si navzájem odporují: schválení koupě na splátky samozřejmě trvá dlouho × zákazník bude o výsledku žádosti informován do 24 hodin v případě online žádosti a obratem v případě zaslání formuláře.
- Na otázku C) obchodní společnost vůbec neodpovídá.
- Otázka D) a odpověď obchodní společnosti si navzájem odporují: samozřejmě nabízíme jednu variantu nákupu na splátky × existují dvě varianty postupu nákupu na splátky.

27 Ve které z následujících možností je pravopisná chyba?

- A) Nejoblíbenějším lázeňským městem České **Republiky** jsou Karlovy Vary.
- B) Pobyt na Pyrenejském poloostrově si vybírají turisté preferující jižní Evropu.
- C) Nejvyšším vrcholem Krušných hor je Klínovec, oproti nejvyšší české hoře Sněžce je to však jen malý kopec.
- D) Slavné Niagarské vodopády najdeme na řece Niagara, která vytéká z Erijského jezera a vtéká do jezera Ontario.

Zdůvodnění

Ve víceslovných názvech tvořených spojením přídavného jména a podstatného jména se píše s velkým písmenem jen první přídavné jméno.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 28–29

Po vlnách oceánů možná opět popluje světoznámý Titanic. Nápad postavit stejný parník dostal sedmnáctiletý student stavební průmyslovky. Ondřej Vrkoč už našel pro svou odvážnou myšlenku prvního spojence.

„Loni mi zavolal, že se zajímá o stavbu druhého Titaniku. Oslovil mě, zda se s ním na tom nechci podílet,“ líčí ředitel loděnice ve Chvaleticích Ivan Samák. Společně našli velkou přímořskou loděnici, která by byla zřejmě schopna repliku slavné lodě postavit. **Ambiciózní plán má ale háček, stavba obřího Titaniku II. by totiž vyšla na 10,5 miliardy korun.**

(www.idnes.cz, upraveno)

28 Vypište z úseků zvýrazněných ve výchozím textu všechny podmínky:

Řešení

Titanic, student, plán, stavba

1 bod

29 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je vyjádřena domněnka?

- A) oslovil mě, zda se s ním na tom nechci podílet
- B) Ioni mi zavolal, že se zajímá o stavbu druhého Titaniku
- C) loděnici, která by byla zřejmě schopna repliku slavné lodě postavit
- D) Ondřej Vrkoč už našel pro svou odvážnou myšlenku prvního spojence

Zdůvodnění

V úseku uvedeném v možnosti C) je užito slovo *zřejmě*, tzn. je poměrně pravděpodobné, že loděnice by byla schopna repliku slavné lodě postavit, není to však zcela jisté, jde pouze o předpoklad, domněnku.

1 bod

30 Ve kterém z následujících souvětí je správně zapsána interpunkce?

- A) Důležité informace, které se týkají tohoto projektu byly projednány na poradě.
- B) Nechci tě podceňovat ale nemyslím si, že z tebe bude dobrý lyžařský instruktor.
- C) Pokud s naším postupem nesouhlasíte, obraťte se přímo na ředitele společnosti.
- D) Pracovat s novým počítačovým programem, jsem se naučil rychle a jsem s ním spokojen.

Zdůvodnění

- V souvětí uvedeném v možnosti A) je chyba v interpunkci. Toto souvětí se skládá ze dvou vět: 1. VH je rozdělena do dvou částí (*Důležité informace – byly projednány na poradě*), mezi ně je vložena 2. VV (*které se týkají tohoto projektu*), která musí být z obou stran oddělena čárkami.
- V souvětí uvedeném v možnosti B) je chyba v interpunkci. Toto souvětí se skládá ze tří vět: 1. VH (*Nechci tě podceňovat*), 2. VH (*ale nemyslím si*), 3. VV (*že z tebe bude dobrý lyžařský instruktor*). Věty hlavní jsou souřadně spojené, mezi nimi je poměr odporovací, musí být tedy odděleny čárkou.
- V souvětí uvedeném v možnosti C) je interpunkce zapsána správně. Toto souvětí se skládá ze dvou vět: 1. VV (*Pokud s naším postupem nesouhlasíte*), 2. VH (*obraťte se přímo na ředitele společnosti*). Věta vedlejší je od věty hlavní správně oddělena čárkou.
- V souvětí uvedeném v možnosti D) je chyba v interpunkci. Toto souvětí se skládá ze dvou vět: 1. VH (*Pracovat s novým počítačovým programem jsem se naučil rychle*), 2. VH (*jsem s ním spokojen*). Slovo *pracovat*, které rozvíjí přísudek, je ve větě předmětem (co jsem se naučil?). Není žádný důvod oddělit předmět od řídicího větného členu čárkou.